

Szeged bolygói

Ma ismét honfoglalók találkoznak Sövényházán. Kacagányos Árpád várja, hívja ide a népet, immár esztendő, ról esztendőre, hogy megemlékezzenek a hajdanvolt világról, a szegénységből batyujával kilábalni akaró kis emberkékről, a tegnap nap-számosságairól, s a mai ünnep tartalmáról. Jövőetnek messziről, mindenfelől, ünneplő gúnyát hoznak magukon, megelégedettséget, az ünnep tiszteletét, ami kijár valamennyi dolgos, becsületes embernek. Tízezerrel többen elzarándokolnak a nemzeti Árpád-ligetbe, mai honfoglalók, a legújabbkori honfoglalás örömeivel.

Árpád unokái

Történelmi hely. A legendákat még őrzik az öregebbek, elmondják téli estéken, tanírázatásokon. A gyűlés helyén a hét vezér hét földből összehordott halmot emeltetett, ezek még ma is fellelhetők a határban. Árpád (azelőtt Kovácsné halma), Sárogyháza, Szárnyék-, Veszszős-, Kártyás-, Lukashalom- és Császárné halma. A honfoglalást nemcsak ezek a kopottas halmok őrzik. Valamikor monostorok állottak a szeri birtokon itt Sövényháza mellett is, ahol állítólag Attila egyik főhadiszállása is volt.

1896., az ezredéves ünnepségek alkalmával Szeged és Kecskemét verseng, melyiké legyen az emlékmű felállításának kötelessége. Az Országgyűlés történelmi szakvélemény alapján a Szeged vonzási körébe tartozó Sövényháza mellett dönt.

1945. március 29-én az ezredéves emlékműnél az egykori grófi birtok helyén letűzik az első földosztási karókat. Ezt megelőzően a község lakossága szinte teljes egészében uradalmi cselédségből állt. E táj 36 ezer hold akkor, megegyezett az őrgróf Pallavicini nagybirtokával. A felszabadulás után elsőnek az országban itt kérték, itt kaptak földet a parasztok. Később mint önálló község megalakult ebből a területből Baks, Dóc, sőt Pusztaszer, Tömörkény, Csanytelek, Sándorfalva, és Algyó is innen kapott „birtokot”.

Lassú lépegetés

Ma Sövényházán 10 ezer 500 holdon 2470 lélek él. Nagy a tanyavilág, belterületen mindössze 100 ház épült eddig, a határban szétszórta 630 tanya található. Másfél évtizeddel ezelőtt házat se nagyon láthattak a központban, 1954-ben épült az első ház. Azóta évenként 8–10 házra rakják fel a tetőt. Ki alakultak az utcák, hatot számlálunk. Személygépkocsiból 30-at, nagymotorból 86-ot, televízióból 122-t, rádióból 478-at tartanak. Tízennyolc esztendővel ezelőtt 28 rádió szólt ezen a vidéken. A pénzt többfelé elhordják, takarékbá, Kistelekre, Balástyára. Itthon a postán olyan 1 millió forintot tartanak. Megami otthon eifér, a szalmazsákokban, kinél-kinél más-más helyen.

Lassan költöznek a tanyák. Szigorúak az emberekhez, s gyökeret eresztettek. Kedvező a konjunktúra rájuk, s jóformán állami segítséggel több mint 300 tanyát villamosítottak. Inkább csak a fiatalok költöznek a faluba. Állnak még a régi majorok is, a hajdanvolt cselédházak. A hantvázi, pusztaszeri major, a Parkas-tanya. Hosszú idő, amíg ezek az emberek beköltöznek a belterületre, s szokásaikban, életmódjukban teljesen felszámolják a régi világot.

Nem látványos a falu fejlődése, nincsenek rendezett üzletsorok. Egy-két középszerű, azok is elszórta, a szociális otthon jelzi a központot. Iskolák, két termelőszövetkezet, három boltocská, egy kocská, posta, orvosi rendelő. Jószerivel ennyi Sövényháza.

Akik hűtlenek lettek a földhöz, főleg a fiatalok, el-

járnak, az építőipar, a gyárak tárt kapukkal várják őket. Naponta 300 embernek adnak biztos megélhetést. Más választásuk eddig nemigen volt. Nincs itt ipar, üzem, a még gyengécskén működő szövetkezetek mellett csupán a szociális otthon foglalkoztatott több-kevesebb falubelit. Az iskolából leginkább idehaza maradnak, a lányok segítkeznek a tanya körül, várják a kérést. A fiúk traktorosnak, gépkocsivezőnek állnak. A mezőgazdasági nagyüzemekben nem nagy gondot fordítottak eddig a szakemberképzésre, majd mostanában jön el az ideje, hogy a fiataloknak is jobban kedvezzenek, a közőshöz kössék őket. A hagyományos kultúrák mellett 525 holdon díszlik szőlő, gyümölcs, ebből 100 hold nagyüzemi szőlő. Kertészkedéssel nem próbálkoztak, a földiázás új dolog, az is csak a tsz-ben. Nagymértékben nincsen intenzív kultúra, s így a jövődelem is kisebb, egyenletes. Nincsenek kiemelkedően jó módúak, akik több házzal, több személygépkocsival rendelkeznek. A családi kapcsolatokat szorosan őrzik, ápolják, a legnagyobb ünnep az Árpád-ünnepség, ilyenkor megérkeznek a rokonok, meghányják-vetik ügyes-bajos dolgait.

Jámbor falusiak

A tanyavilág meghatározó. Sok mindenben elválasztja egymástól az embereket. Régen a majorok szabták meg az egyéni boldogulást, ezek a közösségek csak most oldódnak. A tömegszervezetek tevékenysége sem olyan erős, mint máshol. Sportkör sincs. Jellemző eset az alábbi.

Két ember utazik a buszon. Egy más mellett ülnek. Idősebbek már, s látni rajtuk, hogy életüket a földdel bajlódta végig. Így szól az egyik:

— Maga hová utazik?
— Sövényházára.
— Vendégségbe? Látogatoba?
— Ki a tanyámra.
Hallgatnak. Aztán megkérdezi a másik:
— Maga?
— En is.

Az italt nem vetik meg. Évente egymillió 200 ezer forint „csurog le a torkukon”. A községfejlesztési alap a lakosság hozzájárulásából 160 ezer forint. Nincsen igazi szegényember. Akinek a kenyérén túl, ruházatra nem telik, az az önmaga szegénye. Harminc diplomás ember él a faluban. Egyedül ifj. Varga József az, aki innen küzdötte fel magát — a felszabadulás után —, kijárta az egyetem, vissza is jött. A töb-

25. Sövényháza

biek szétszéledtek országszerte. Technikus már akad bőven, hiszen legutóbb is 12-en végezték el a kihelyezett mezőgazdasági technikumot. Sajnos, közülük csak hárman tsz-tagok.

A kerítésnél

A régi kastély szociális otthon. Szép park, módos épület, az udvaron öregek matatnak. Asszonyok, férfiak. Telik az idejük. A kerítéshez közel jön az idősebb. Kér egy cigarettát. Fújuk a füstöt.

— Látja azt a mocsarat?
— mutat hátra a fák lombja közé.

— Nem, nem látom.
— Nézze jobban.

Ráhagyom. Felvidámul.

— Le kell csapolni. Ott felépülhet az új falu. Már szoltam is a tanácselnöknek.

Helyeslem. És tovább megyek. Látom a kedves öregeket, a megfáradt emberkéket, akik önmagukkal most nem tudnak mit kezdeni. Szép, ápolat, gondozott világ — innen kívülről.

Tévé meg a ház

Major, mindjárt az út mellett. A régi cselédházak. Az öreg jószággondozó. Itt nőtt a birtokon. Innen kapja most kenyérét a közősből. Ezt mondja:

— A cselédsoron születtem. Itt nőttem fel. Kár arról beszélni, elborul az ember. Szégyelli. Dolgoztam, mint a többi gyerek. Aludtam, sokszor felrázott szülém, dolgoztam. Negyvenháromban nőttem, a feleségem is itt nőtt fel, az egyik cselédgulyás lánya. Volt egy ünneplő ruhám, neki is kikerítették az esküvői ruhát. Éltünk.

Még ezt mondja:
— Földosztáskor kaptam két és fél holdat. Nem boldogított. A szövetkezetben 1954-től boldogulok. Megdolgozok minden napért. S megelünk. A múltkorában televíziót vettünk. Oriont. Esténként nézzük. Jó így, a televízió mellett, s együtt a család. Most már csak egy ház kellene, a faluban. Eljutok-e addig?

Friss, gyorsmozgású az öreg, Drabant Pál. Jól bírja magát. Elnézem. Tisztelem az életét.

— Milyen házat szeretne?
— Olyan magamhoz való. De fűrdőszobával.

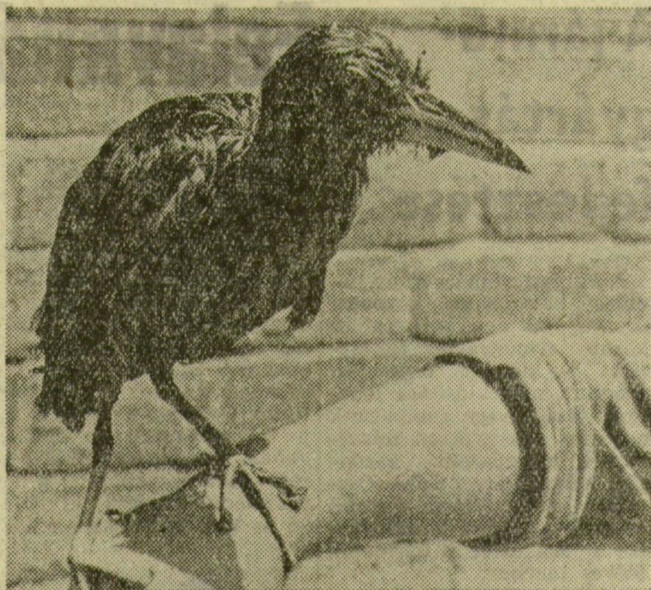
Megérjük még, hogy zöld-ág virít a ház tetején.

Sz. Lukács Imre

Az olaj és a madár

E két fogalom egymás mellé állítása első pillanatra energetikai összehasonlításra lenne alkalmas. Az emberi boldogulást, könnyebb életet elősegíteni hivatott olaj, melyet egyre-másra hoznak fel a föld kérgéből, milyen energia megteremtését jelent az egyes emberi szervezetekben. Viszont a madár mennyi saját maga által termelt energiát használ fel élete során. Azt már ki számították, hogy a 60 éves emberi szív az 5 liter vérnek félpercenkénti forgatásával a gözmözdony mily mennyiségű energiát teljesítményével hozható egyenlegbe. Jó lenne azt is tudni, hogy a sarki csér nevű madár, mely évente kétszer megteszi az északi és déli sark közötti távolságot, élelemszerző útjaival együtt több mint száz ezer kilométert, mennyi energiát termel ezen idő alatt.

Az olaj az embernek előnyét szolgálja, a madarakra viszont veszedelmet jelent. Százazernyi hajó szennyezi olajjal a tengerek, a folyók, a tavak vizét. A partokra sodródó olajréteg elsősorban a vízimadarakra jelent pusztulást. Vonulások során az úszó és bukó madaraknak százezrei lepik el a parti vizeket, és ekkor tízezerszámba pusztulnak kacsák, bukók és parti madarak. Tollazatuk összetapad, elvesztik repülési képességüket, megszűnik testük hőszabályozási képessége, szemüket olajhártya fedi be,

A szerző felvétele

Az algyói olajmező első madáráldozata: fiatal bakcsó

taplálkozni nem képesek, biztos halál vár rájuk.

A madarakra leselkedő sok veszedelem között az olajkérés ma már a Madárvédelmi Világszövetség kontinentális szekciójának konferenciáján az egyik legfontosabb kérdés. Ennek megszüntetése egyes világhíres tengeri fürdők megmentése érdekében is sürős. A Shell világtröszt dolgozott ki egy fizikémiai megoldást, mely állítólag az olajnak vízkeveredését ártalmatlanná teszi.

Hogy azonban nemcsak az úszó, bukó, sárjáró, partfutó madarakra ártalmas az olaj, de még a hosszú lábú gázló madarakra is, bizonyítja annak a fiatal bakcsónak az

esete, melyet a múltkoriban az algyói olajmezőről juttattak hozzám. Ott valahol olajos víz környékén lehetett prédára, amidőn csőrével a vízbe vágott, feje, szeme olajréteggel szennyeződött, majd tollainak tisztítása közben az egész madár olajjal ivódott át. Remélhetően az olajmezőről a fúrák befejezése után eltűnnek az olajos tócsák, mert a talajvízbe szivárgott olaj megfelelő szűrőrétegek híján az ázott kutak vizét is használhatatlanná teszi. A vízi úton történő olajszállításnál is ügyelni kell a parti olajszenyeződés elkerülésére. Az első olajártalomban pusztult madár óvatosságra int.

DR. BERETZK PÉTER

Emeletráépítés, tetőtér-beépítés

Az építésügyi és városfejlesztési miniszter és a pénzügyminiszter az Országos Tervhivatal elnökével egyetértésben módosította az emeletráépítésről és a tetőtér-beépítésről hat évvel ezelőtt kiadott rendeletet.

Az új rendelkezés elsősorban a pénzügyi feltételek megváltoztatásáról intézkedett. Korábban ugyanis az egyes lakások bérloít terhelő költségeinek csak hatvan százalékát tehetette ki a vissza nem térítendő állami támogatás, s ez az összeg egyszobás lakás esetén nem haladhatta meg az 55 ezer, két- vagy több szobás lakásnál pedig a hatvan ezer forintot. Most a visszatérítés nélküli állami támogatás arányát 70 százalékra emelték. Ennek megfelelően az

új rendelkezések szerint az egy- és a másfél szobás lakásnál 73 ezer, a két- vagy több szobás lakás építésénél a 88 ezer forintot is elérheti az állami támogatás összege. Nagyobb lehet az állami támogatáson felüli költségekhez nyújtott hosszú lejáratú kölcsön is. Így a lakosonkénti 45 ezer helyett már 55 ezer forintig terjedően adhat hosszú lejáratú kölcsönt az Országos Takarékpénztár. A visszatérítés feltételei változatlanok, tehát évi 2 százalékos kamattal, de 15 éven belül kell visszafizetni a kölcsönt.

Az új rendelet a kihirdetés napján lépett életbe.

Lakodalmi és díszkert

Csokoládé, kávé, puncs, dió, fatörzs

1 órán belül is készülnek az ANNA PRESSZÓBAN (Bécsi körút 16.)

Készíti: KOCSIS ISTVÁN mestercukrász és munkatársai. Előrendelést felvesszünk. Állandóan kaphatók helyben készített, friss napi sütemények.

CS. M. VENDEGLÁTÓ VÁLLALAT xS. 56 665

TÜZEP-TELEPEK, ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETEK, MG. TERMELŐSZÖVETKEZETEK, MAGÁNÉPÍTŐK, FIGYELEM!

Azonnal szállítani tudunk

nagyobb mennyiségben az alábbi méretű

redőnysínes és expandált lemezbetétes, szép kivitelű minizált vaskapukat, kerítés betéteket

Kedvező árajánlattal:

1800×3000 mm-es nagykapu.
1800×4000 mm-es nagykapu.
1800× 900 mm-es kiskapu.
1620×2000 mm-es kerítésmező keret.

Megrendelés esetén fényképet és árajánlatot küldünk. Vegyes- és Építőipari Ktsz, Tompa.